

Vilka vi är.
Vad vi gör.
Hur vi gör det.

FRA

EUROPEAN UNION AGENCY FOR FUNDAMENTAL RIGHTS

”Unionen ska bygga på värdena respekt för människans värdighet, frihet, demokrati, jämlikhet, rättsstaten och respekt för de mänskliga rättigheterna, inklusive rättigheter för personer som tillhör minoriteter. Dessa värden ska vara gemensamma för medlemsstaterna i ett samhälle som kännetecknas av mångfald, icke-diskriminering, tolerans, rättvisa, solidaritet och principen om jämställdhet mellan kvinnor och män.”

Artikel 2, Fördraget om Europeiska unionen

Förord

Grundläggande rättigheter ger miniminormer för att garantera att en person behandlas med värdighet. Det kan handla om rätten att slippa diskriminering på grund av ålder, funktionshinder eller etnisk bakgrund, rätten till skydd av personuppgifter eller rätten att få möjlighet till rättslig prövning – alla dessa rättigheter ska främjas och skyddas.

Europeiska unionen (EU) medlemsstater har en lång tradition av att värna om grundläggande rättigheter. Det är värden som är grundläggande för EU, och unionen har förbundit sig att garantera rättigheterna i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter (FRA) bildades som ett oberoende organ för att stödja detta.

Trots det arvet möter tillämpningen av de grundläggande rättigheterna många hinder i praktiken. FRA samlar in och analyserar data i EU och hjälper på så sätt EU:s institutioner och medlemsstater att förstå och ta itu med dessa utmaningar. Tillsammans med EU:s institutioner, EU-staterna och andra organisationer på internationell, europeisk och nationell nivå bidrar FRA till att göra grundläggande rättigheter till verklighet för alla som lever i EU.

Morten Kjærum
Direktör

Ilze Brands Kehris
Ordförande i styrelsen

Vilka vi är

I 2007 FRA grundades av EU med uppgiften att erbjuda oberoende, faktabaserad rådgivning om grundläggande rättigheter. FRA är en av EU:s specialiserade byråer som finansieras genom EU:s budget. De har inrättats för att ge expert rådgivning till EU:s institutioner och medlemsstater i en rad olika frågor.

Bland FRA:s 90 anställda finns juridiska experter, samhälls- och statsvetare, statistiker och kommunikations- och nätverksexperter.

Arbetet leds av FRA:s styrelse. Styrelsen är ansvarig för att fastställa prioriteringarna för byråns arbete, godkänna budgeten och övervaka arbetet. Den består av en oberoende expert som utses av varje medlemsland, två företrädare för EU-kommissionen och en oberoende expert som utses av Europarådet.

Grundläggande rättigheter

Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna är EU:s grundlag. Där anges de rättigheter som EU:s institutioner och medlemsstater måste respektera när de utformar och genomför EU-lagstiftning och EU-politik. Stadgan är rättsligt bindande. Den är FRA:s första utgångspunkt när man ger faktabaserade råd om hur respekten för grundläggande rättigheter ska garanteras.

Rättigheterna i stadgan är indelade i sex grupper:

VÄRDIGHET

t.ex. rätten att inte utsättas för förnedrande behandling

SOLIDARITET

t.ex. rätten till tillgång till hälso- och sjukvård

FRIHETER

t.ex. rätten till skydd av person-uppgifter

MEDBORGARNAS RÄTTIGHETER

t.ex. rösträtt i kommunala där man bor

JÄMLIKHET

t.ex. rätten att slippa diskriminering

RÄTTSKIPNING

t.ex. rätten till en opartisk domstol

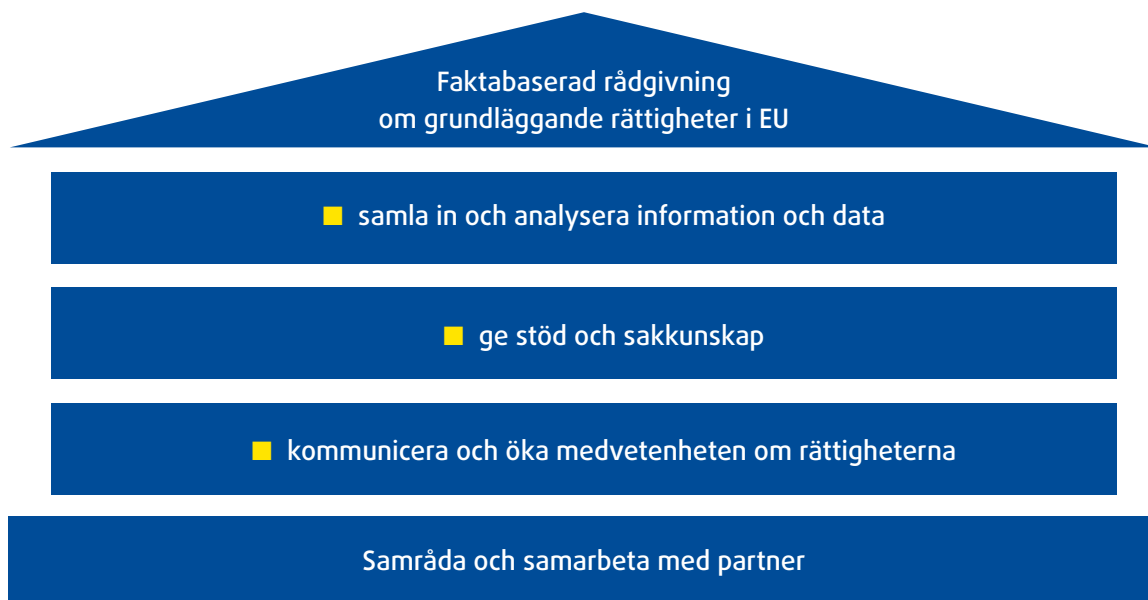
Vad vi gör

FRA ger EU:s institutioner och medlemsstater oberoende, faktabaserade råd om grundläggande rättigheter. Syftet är att bidra till att se till att grundläggande rättigheter respekteras i hela EU.

FRA utför därför följande huvudsakliga uppgifter:

- samla in och analysera information och data,
- ge stöd och sakkunskap,
- kommunicera och öka medvetenhet om rättigheter.

FRA:s uppgifter beskrivs i lagstiftningen om inrättande av Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter: rådets förordning (EG) nr 168/2007.

FRA utför sina uppgifter i samråd och samarbete med sina partner.

På så sätt kan byrån:

- fastställa sina arbetsområden på så sätt att FRA:s forskning fyller specifika luckor och behov när det gäller grundläggande rättigheter,
- utbyta sakkunskap, samordna forskning på olika områden och samarbeta för att ge råd till EU och medlemsstater. På det sättet, FRA kan därmed skapa synergieffekter, utnyttja resurserna på bästa sätt och stödja andra organ genom att tydligt yttra sig om hur skyddet av grundläggande rättigheter kan förbättras,
- se till att råd och forskning når ut till beslutsfattare på rätt myndighetsnivå och till EU:s institutioner.

FRA har särskilt nära förbindelser med:

- EU-kommissionen, Europaparlamentet och EU:s råd,
- andra internationella organisationer, t.ex. Europarådet, FN och Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE),
- regeringar, organisationer i det civila samhället, akademiska institutioner, jämlikhetsorgan och nationella människorättsorganisationer.

Jämlikhetsorgan och nationella människo-rättsorganisationer är nationella organ som främjar skyddet av grundläggande rättigheter i landet. Det kan handla om forskning, insatser för att öka medvetenheten eller rådgivning till offer om deras rättigheter.

För att garantera nära arbetsförbindelser med EU:s medlemsstater utser varje medlemsstat en nationell sambandsman. Kontinuerlig kontakt och regelbundna möten bygger ett starkt partnerskap som garanterar att information delas och att nationella behov blir kända och tillgodoses.

Plattformen för grundläggande rättigheter (FRP) samlar över 300 organisationer i det civila samhället från hela EU som arbetar med frågor som rör grundläggande rättigheter. De lägger fram förslag till FRA:s årliga arbetsprogram och dess årsrapport.

Europarådet har 47 medlemsstater. Ett av Europarådets organ är Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna, som tar upp mål som gäller den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

FRA har ett särskilt förhållande till Europarådet, som ligger i Strasbourg. För att se till att man kompletterar varandra samordnar byrån sin verksamhet med Europarådets, särskilt när det gäller byråns årliga arbetsprogram och samarbetet med det civila samhället.

Genom sin "plattform för grundläggande rättigheter" (*Fundamental Rights Platform, FRP*) samråder byrån regelbundet med hundratals organisationer i det civila samhället. Dessa organisationer kan hjälpa FRA:s experter att kartlägga de problem som människor runtom i EU faktiskt möter i sina dagliga liv.

Arbetets omfattning

EU:s institutioner föreslår och antar de tematiska områdena för byråns arbete under en femårsperiod.

FRA:s huvudsakliga arbetsområden är diskriminering, möjlighet till rättslig prövning, rasism och främlingsfientlighet, uppgiftsskydd, brottsoffers rättigheter och barnets rättigheter.

Eftersom FRA inrättades för att ge råd till EU och medlemsstaterna när de genomför EU-lagstiftning och EU-politik får FRA bara behandla frågor på områden där EU har behörighet.

FRA ger information till enskilda om hur och var de kan hävda sina rättigheter, men byrån kan inte granska eller utfärda beslut om enskilda klagomål. Enligt byråns uppdrag kan den bara hänvisa enskilda till de instanser där de kan söka hjälp, på nationell, europeisk och internationell nivå.

”Behörighet” innebär att EU har rättslig befogenhet att vidta åtgärder på ett visst politikområde.

Hur vi gör det

Forskning och datainsamling

FRA har till uppgift att samla in "objektiva, tillförlitliga och jämförbara" information och data. Byrån bedriver forskning om särskilda ämnen i hela EU, i stället för att övervaka eller bedöma enskilda medlemsstater.

Eftersom alla eller flera medlemsstater omfattas får man ett jämförande perspektiv och kan kartlägga utmaningar och lovande metoder i ämnen som rör grundläggande rättigheter i hela EU.

FRA:s forskning avser vanligen ett särskilt ämne som rör grundläggande rättigheter i hela EU – som i rapporten *Homophobia, transphobia and discrimination on grounds of sexual orientation and gender identity in the EU Member States* (2010).

Byrån samlar ofta in uppgifter om **skyddet av mänskliga rättigheter i medlemsstaternas lagstiftning** och gör en rättslig analys. Bland informationskällorna finns lagar, domar och den juridiska litteraturen. Ett exempel: *Access to justice in Europe: an overview of challenges and opportunities* (2011).

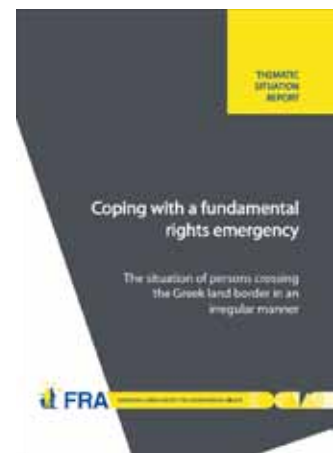
Forskningsmetod handlar om hur uppgifter och data samlas in och analyseras. De metoder som FRA använder är utformade för att se till att de data som samlas in är så korrekta och tillförlitliga som möjligt.

För att ge en heltäckande bild av situationen i praktiken använder FRA en kombination av juridisk analys och data om enskildas upplevelser i dagliga livet. Skrivbordsundersökningar kompletteras med samhällsforskning på fältet med hjälp av undersökningar och intervjuer, eller genom analys av befintliga data.

I EU:s undersökning om minoriteter och diskriminering (EU-Midis) intervjuades till exempel 23 500 personer från utvalda invandrargrupper och etniska minoriteter i alla 27 EU-länderna. Med hjälp av resultaten kunde byrån sammanställa användbara och relevanta indikatorer på diskriminering, till exempel andelen personer som utsatts för diskriminering eller brott med rasistiska motiv. Det gav en uppfattning om i vilken utsträckning olika minoriteter i olika länder upplevde sig diskriminerade.

I vissa fall kan byrån **rapportera om en akut situation som rör grundläggande rättigheter** i ett medlemsstat, om det ligger inom FRA:s uppdrag och situationen har betydelse för EU. Ett exempel: *Coping with a fundamental rights emergency – The situation of persons crossing the Greek land border in an irregular manner. Thematic Situation Report* (2011).

Byråns experter väljer en lämplig metod för ett visst projekt, men insamlingen av data och uppgifter i landet görs i de flesta fall av experter utanför FRA som samlar in specifik information. Externa forskare väljs ut genom ett objektiva och grundligt urvalsförfarande.

Vetenskapliga kommittén består av elva högt kvalificerade oberoende experter på grundläggande rättigheter från hela EU. De utses av styrelsen på grundval av Europaparlamentets yttrande.

En stor del av FRA:s forskning grundas på data och uppgifter som samlas in av dess nät av nationella kontaktpunkter, FRANET. FRANET består av grupper av experter på grundläggande rättigheter i varje medlemsstat. Det är dock personal vid FRA som använder och analyserar uppgifterna.

Byrån har också en vetenskaplig kommitté med oberoende externa medlemmar, som garanterar arbetets kvalitet.

Mer information om FRA:s forskningsmetoder finns i faktabladet *Forskning vid EU:s byrå för grundläggande rättigheter: tillhandahållande av tillförlitliga och jämförbara uppgifter samt analyser*.

Stöd och sakkunskap

FRA ger EU:s institutioner och medlemsstater "stöd och sakkunskap" för att hjälpa dem att "skapa full respekt för de grundläggande rättigheterna" när de utformar och genomför EU-lagstiftning.

Byrån inriktar sina forskningsfrågor på de behov som intressenterna identifierat. De uppgifter den samlar in främst avser de områden där beslutsfattare behöver underlag för att utforma politik och lagstiftning. Det ger också byrån möjlighet att inrikta sin forskning på problem som människor möter i sitt dagliga liv.

FRA använder de uppgifter som samlas in genom forskningen och sin sakkunskap om grundläggande rättigheter för att utfärda yttranden och slutsatser riktade till EU:s institutioner och medlemsstater om hur de kan se till att grundläggande rättigheter respekteras i praktiken när de utformar och genomför lagstiftning och politik.

FRA rådfrågar kontinuerligt sina intressenter inom alla projekt för att ta reda på hur man bäst kan ge råd för att bidra till en bättre respekt för grundläggande rättigheter. Beroende på vilka slags problem byrån identifierar och vilka behov intressenterna uttrycker kan rådgivningen och stödet ges i olika former.

- **Rapporter** – FRA låter EU:s institutioner och medlemsländer ta del av de uppgifter och underlag som samlats in genom den rättssociologiska forskningen och analysen, tillsammans med yttranden och slutsatser om hur man kan säkra större respekt för grundläggande rättigheter.
- **Begäran från en EU-institution** – FRA kan få en formell begäran från EU:s institutioner om att yttra sig om särskilda ämnen eller göra en juridisk analys av lagstiftning eller ett lagstiftningsförslag med fokus på grundläggande rättigheter. Europaparlamentet bad exempelvis 2011 om ett yttrande om förslaget till direktiv om användning av PNR-uppgifter.
- **Begäran från en Medlemsstat** – en Medlemsstat kan be FRA att ge information eller data som kan hjälpa dess att förbättra respekten för grundläggande rättigheter på områden där EU har behörighet.
- **Utbildningsmaterial och utbildningsprogram** – t.ex. *Handbok i europeisk diskrimineringsrätt* (2011), som utarbetades tillsammans med Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna (i Strasbourg) och vägleder rättstillämpare genom diskrimineringslagstiftningen.
- **Lovande metoder** – FRA samlar också in "lovande metoder" som har särskilt god effekt på grundläggande rättigheter, och de utbyts mellan medlemsländerna. På så sätt får medlemsländerna ta del av varandras framgångsrika modeller och lösningar på gemensamma problem.

Kommunikation och ökad medvetenhet om rättigheter

FRA strävar efter att förbättra situationen i praktiken. Det gör man dels genom stöd i de former som beskrivits och dels genom att öka medvetenheten om grundläggande rättigheter hos allmänheten och vissa yrken som har stor betydelse för våra rättigheter (t.ex. lärare, yrkesverksamma inom medierna, polisen och rättstillämpare).

Information om FRA och dess arbete

Vid sidan av **tryckt material** och **informationsmontrar** vid viktiga evenemang utnyttjar byrån också till fullo de många kanalerna för kommunikation via Internet. Det inkluderar byråns webbplats och närvaro i sociala medier – Facebook, Twitter, LinkedIn och YouTube.

FRA ger en gång i månaden ut ett **e-nyhetsbrev** (prenumerera på information@fra.europa.eu).

FRA erbjuder möjlighet för besöksgrupper att komma till FRA och få information om grundläggande rättigheter i EU och om byråns arbete. För mer information, kontakta visit@fra.europa.eu.

Material för att främja medvetenhet om rättigheter

FRA producerar **material** som kan hjälpa yrkesverksamma i arbetet med frågor som rör grundläggande rättigheter. Några exempel: *Excursion to the past – teaching for the future: Handbook for teachers* (2011), till stöd för lärare som undervisar om förintelsen och mänskliga rättigheter; *Media Diversity Toolkit*, som utvecklats tillsammans med Europeiska rundradiounionen och syftar till att informera offentliga radio- och tv-företag om hur mångfalden i det europeiska samhället bättre kan speglas när man rapporterar om minoritetsfrågor.

FRA ger också ut en **S’Cool Agenda** för tonåringar. Den innehåller basfakta om grundläggande rättigheter och fungerar också som skolkalender.

Beslutsfattare, forskare, juridiska experter och allmänheten har tillgång till byråns **databas över rättspraxis** som innehåller nationella och europeiska mål som rör grundläggande rättigheter.

Information om Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna

Byrån ger ut material om EU-stadgan om de grundläggande rättigheterna, bland annat ett lättanvänt verktyg som kan användas för att ta reda på mer om de rättigheter som garanteras i stadgan. Verktöget kallas **Charterpedia**. Det är en stor samling internationell rätt, EU-lagstiftning och nationella författningar om grundläggande rättigheter, med koppling till stadgans ämnen, kapitel och artiklar, som lätt nås från byråns webbplats.

FRA har också utvecklat en **app om EU-stadgan om de grundläggande rättigheterna för mobila enheter** som smartphones och tabletter som kan laddas ned på byråns webbplats.

Kontakt

Du kan läsa mer om FRA på vår webbplats. Där kan du hålla dig informerad om vårt arbete och våra projekt, evenemang och publikationer:

- <http://fra.europa.eu>
- twitter.com/EURightsAgency
- www.facebook.com/fundamentalrights
- www.linkedin.com/company/eu-fundamental-rights-agency
- www.youtube.com/user/EUAgencyFRA

Skicka ett e-brev till adressen nedan om du vill få kontakt med oss, prenumerera på vårt månadsnyhetsbrev eller boka ett gruppbesök vid FRA:

- information@fra.europa.eu

Du kan också kontakta oss via post, telefon eller fax:

FRA – Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter

Schwarzenbergplatz 11

1040 Wien

Österrike

Tfn: +43 (1) 580 30 0

Fax: +43 (1) 580 30 699

HELPING TO MAKE FUNDAMENTAL RIGHTS A REALITY FOR EVERYONE IN THE EUROPEAN UNION

Grundläggande rättigheter är miniminormer för behandling som garanterar att varje människas värdighet respekteras. De fastställs i **Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna**, som är rättsligt bindande för EU:s institutioner och för samtliga 27 medlemsländer när de genomför EU:s lagstiftning. I kapitlen – Värdighet, Friheter, Jämlikhet, Solidaritet, Medborgarnas rättigheter, Rättskipning och Allmänna bestämmelser – anges de rättigheter, friheter och principer som erkänns av EU.

Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter (FRA), som inrättades 2007, ger stöd och sakkunskaper i fråga om grundläggande rättigheter till EU och dess medlemsstater.

FRA – Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter
Schwarzenbergplatz 11
1040 Wien
Österrike

Tfn: +43 (1) 580 30 - 0
Fax: +43 (1) 580 30 - 699

information@fra.europa.eu
<http://fra.europa.eu>
twitter.com/EURightsAgency
www.facebook.com/fundamentalrights
www.linkedin.com/company/eu-fundamental-rights-agency
www.youtube.com/user/EUAgencyFRA

Publikationsbyrå

ISBN 978-92-9192-907-8

